

ПЕРЦЕПЦИЈА РОДИТЕЉА МЛАЂЕ УЗРАСНЕ ГРУПЕ О УЛОЗИ ВАСПИТАЧА, ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ И ЗНАЧАЈУ ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА

Небојша Шврака, Владо Шврака

Независни Универзитет Бања Лука, Педагошки факултет, Вељка Млађеновића 12е, 78000
Бања Лука, Босна и Херцеговина, svraka57@yahoo.com

Corresponding author: Nebojša Švraka, Nezavisni univerzitet Banja Luka, Veljka Mladenovića
12e, 78000 Banja Luka, Bosna i Hercegovina, svraka57@yahoo.com

САЖЕТАК

Циљ овог рада је да се сагледа улога васпитача и родитеља у подршци физичком васпитању деце предшколског узраста, као и фактори који утичу на квалитет њихове сарадње. Истраживање показује да је предшколска установа кључни носилац иницирања и подстицања партнерства са родитељима, што доприноси већем укључивању родитеља у васпитно-образовни процес и развијању здравих навика код деце.

Истраживање је спроведено на узорку родитеља деце млађих узрасних група у вртићима у Бањој Луци, различитих година, социјално-економског статуса и стручне спреме. Примењене су методе сервеја и теоријске анализе, а подаци су статистички обрађени једноставним фреквенцијама, кростабулацијом и χ^2 тестом.

Кључни налази указују да родитељи генерално имају позитиван став према раду васпитача, али истичу недостатак адекватних материјално-техничких услова у предшколским установама. Поред тога, утврђене су статистички значајне разлике у ставовима родитеља и васпитача у погледу материјално-техничких ресурса и реализације физичког васпитања, што указује на потребу за систематским унапређењем ових сегмената предшколског образовања.

УВОД

Сарадња између васпитача и родитеља представља један од кључних фактора квалитетног васпитно-образовног процеса у предшколској установи (Шврака, 2011; Бала и сар., 1996; Шврака, 2021). Њено унапређење захтева континуирано стручно усавршавање васпитача, како током иницијалног образовања, тако и кроз професионални развој током радног века. Посебно је важно обезбедити подршку васпитачима почетницима и онима који раде у условима ограничених материјално-техничких ресурса. „Квалитетно организовано, предшколско васпитање и образовање утиче на остваривање пуног потенцијала детета, а ефикасно доприноси остварењу постигнућа у даљем школовању и животу“ (Шврака, 2021, 7). Бројне студије указују на то да предшколска установа има водећу улогу у иницирању и развијању различитих облика сарадње са родитељима. Активно укључивање родитеља у рад вртића доприноси успостављању стабилног партнерства, преношењу позитивних навика у породични контекст и унапређењу физичког васпитања деце. „Родитељи играју кључну улогу у формирању навика везаних за физичку активност код деце предшколског, те да њихов лични пример и подршка директно утичу на ниво активности њихове деце“ (Ђорђевић, 2007, 23)

Укљученост родитеља не умањује професионалну аутономију васпитача, већ је допуњује и обогаћује, што резултира бољом подршком развоју детета. „Отвореност васпитног система се дефинише кроз превазилажење строгих институционалних оквира, активну партиципацију родитеља и локалне заједнице, као и флексибилно прилагођавање васпитно-образовног процеса актуелним потребама деце кроз синергију са ширим социјалним окружењем“ (Маринковић, 1995, 37). Породица, као примарни агенс социјализације, има кључну улогу у формирању здравих навика и подстицању физичке активности од најранијег узраста. Примена редовних, развојно прилагођених активности

Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

доприноси изградњи трајних навика и интересовања, при чему је игра најприроднији медиј за развој мотивације детета. „Физичка активност, је једно од основних здравствених понашања, која има изузетно повољан и вишеструки утицај на све развојне аспекте предшколске деце.“ (Бала и сар., 2006, 24)

Васпитач има значајну улогу у овом процесу: његов професионални став, лични ангажман и квалитет комуникације са родитељима снажно утичу на обим и квалитет сарадње. Неповерење или пасивност било које стране може нарушити партнерство, док је међусобна подршка предуслов за стварање подстицајног окружења за свеукупни развој детета, укључујући и његов физички развој.

МЕТОДОЛОГИЈА

Узорак

Узорак истраживања чинили су родитељи оба пола чија деца похађају млађе узрасне групе вртића у Бањој Луци. Испитаници се разликују према годинама старости, социјално-економском статусу и степену стручне спреме, што омогућава разматрање ставова различитих социјалних категорија родитеља. Узорак је намерно формиран, у складу са циљем истраживања и доступношћу испитаника.

Инструменти

За прикупљање података коришћен је анкетни упитник, конструисан за потребе овог истраживања. Упитник је садржао питања затвореног типа, груписана у сегменте који се односе на:

- перцепцију улоге васпитача,
- оцену функционисања предшколске установе,
- ставове о значају и квалитету физичког васпитања,
- основне социодемографске карактеристике родитеља.

Пре главне примене инструмента извршена је провера јасноће питања и контрола доследности, након чега је упитник финално прилагођен за примену.

Поступак истраживања

Подаци су прикупљени у оквиру предшколских установа, уз претходну сагласност родитеља и поштовање етичких начела научног истраживања. Након прикупљања извршена је контрола и сређивање података, провера валидности одговора и трансформација варијабли у складу са постављеним циљевима истраживања.

Методе истраживања

У истраживању је примењен **сервеј метод** као основна емпиријска метода, као и **метода теоријске анализе**, која је коришћена за постављање теоријског оквира и интерпретацију добијених резултата.

Методе статистичке обраде података

За анализу дистрибуције одговора коришћене су:

- метода једноставних фреквенција,
- метода кростабулације (за утврђивање односа категоријских варијабли),
- Хи-квадрат тест (χ^2) за тестирање статистички значајних разлика између остварених и теоријских фреквенција.

Статистичка значајност процењивана је на алфа нивоу од 0,05, уз прихватање 5% грешке у процени.

Циљ истраживања

Основни циљ овог истраживања јесте систематско сагледавање перцепција родитеља деце млађе узрасне групе о uloзи васпитача, функцији и значају предшколске установе и

Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

месту физичког васпитања у раном детињству. Циљ је и да се утврди постоје ли статистички значајне разлике у ставовима родитеља у односу на наведене области. Додатни циљ представља конструисање и валидирање методолошки адекватног инструмента за прикупљање података, који омогућава свеобухватну и поуздану анализу фактора који обликују ставове родитеља о предшколском васпитању и физичком развоју деце.

Хипотезе истраживања

На основу предмета и циља истраживања формулисана је основна (општа) хипотеза, као и припадајуће подхипотезе.

Општа хипотеза

Н_о: Претпоставља се да родитељи перципирају физичко васпитање као једну од кључних и најзначајнијих области васпитно-образовног процеса у предшколској установи.

Подхипотезе

Н₁: Квалитет рада васпитача у области физичког васпитања статистички значајно зависи од степена опремљености предшколске установе справама и реквизитима намењеним за реализацију физичких активности.

Н₂: Социјално-статусне карактеристике родитеља представљају статистички значајне детерминанте њихових ставова о настави физичког васпитања.

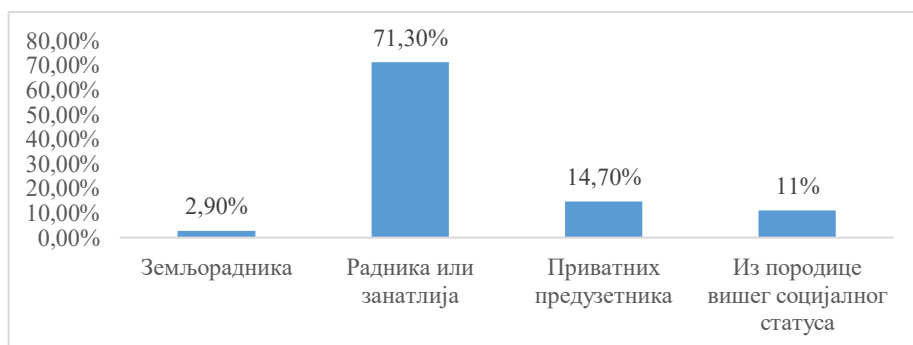
Н₃: Постоје статистички значајне разлике између родитеља и васпитача у ставовима о настави физичког васпитања, као и у процени материјално-техничких ресурса предшколске установе.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

У табели 1 и графикону 1 приказана је расподела испитаника према социјалном пореклу.

Табела 1. Према социјалном пореклу потичем из породице?

Одговори	Статистика	Учесталост
Земљорадника	Број %	4 2,9%
Радника или занатлија	Број %	97 71,3%
Приватних предузетника	Број %	20 14,7%
Из породице вишег социјалног статуса	Број %	15 11,0%
Укупно	Број %	136 100,0%

Графикон 1. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача о социјалном пореклу ($\chi^2 = 1,687$, $p = 0,64$).

Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

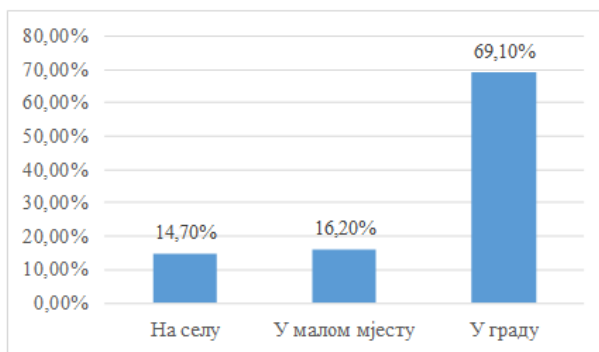
Када се упореди дистрибуција одговора родитеља и васпитача (Графикон 1) види се да је разлика у дистрибуцији фреквенција одговора минимална. То је потврдило и тестирање разлика у дистрибуцији путем хи-квадрат теста који је показао да нема статистички значајне разлике у погледу социјалног порекла испитаника ове две групе. Нешто већи проценат васпитача потиче из породица вишег социјалног статуса, док већи проценат родитеља потиче из породица радника и занатлија.

Анализа дистрибуције питања везаног за демографско порекло испитаника (Табела 2) показала је да већина испитаника потиче из градске средине (69,1%).

Анализа разлика у дистрибуцији демографског порекла испитаника родитеља и васпитача (Графикон 2), показала је да разлике нису статистички значајне. Највећи број испитаника у обе групе одрасло је у градској средини. Интересантан је податак да је дупло већи проценат васпитача (22%) одрасло у сеоској средини у односу на родитеље (11,6%).

Табела 2. Детињство и рану младост провео/ла сам?

Одговори	Статистик	Учесталост
На селу	Број %	20 14,7%
У малом мјесту	Број %	22 16,2%
У граду	Број %	94 69,1%
Укупно	Број %	136 100,0%

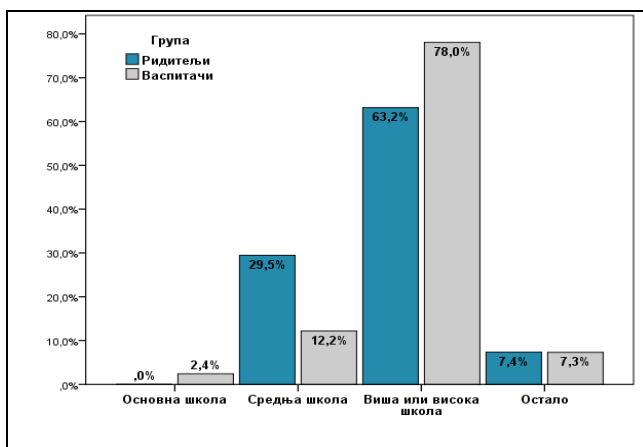

Графикон 2. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на питање: Детињство и рану младост провео/ла сам ($X^2 = 2,761$, $p = 0,251$).

У односу на степен образовања (Табела 3) већина испитаника се изјаснила да има завршену вишу или високу школу. Само један испитаник је имао завршену основну школу а њих 10 је завршило неку врсту мастер или докторских студија.

Табела 3. Степен завршене школе?

Одговори	Статистика	Учесталост
Основна школа	Број %	1 0,7%
Средња школа	Број %	33 24,3%
Виша или висока школа	Број %	92 67,6%
Остало	Број %	10 7,4%
Укупно	Број %	136 100,0%

Графикон 3. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на питање: Степен завршене школе ($\chi^2 = 6,780$, $p = 0,079$).

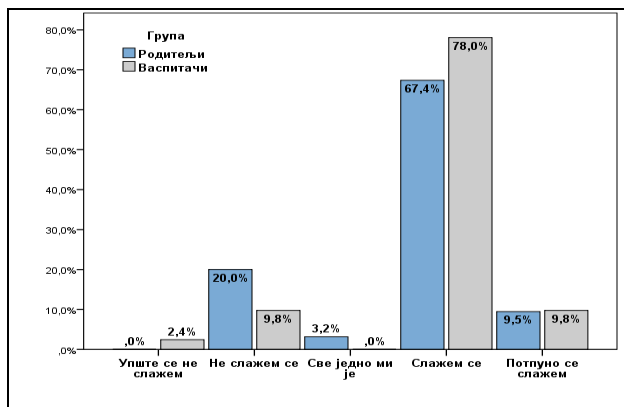
Када се анализира структура дистрибуције одговора васпитача и родитеља (Графикон 3), уочава се да је значајно већи проценат васпитача са вишом и високом стручном спремом у односу на родитеље. То се могло и очекивати обзиром на професију васпитача где је потребна висока стручна спрема за обављање тих послова. Тестирање уочених разлика у дистрибуцији одговора између анализираних група ипак није показало статистички значајан ниво.

Изнесена анализа социјалних, демографских и образовних карактеристика узорка испитаника обухваћених истраживањем, показала је да је узорак доста изједначен у односу на те карактеристике. То наводи на закључак да поменуте карактеристике нису значајно утицале на природу и карактер одговора испитаника анализираних група родитеља и васпитача.

Табела 4. Искусан васпитач може и без припреме да успешно изведе усмерену активност?

Одговори	Статистик	Учесталост
Уопште се не слажем	Број %	1 0,7%
Не слажем се	Број %	23 16,9%
Све једно ми је	Број %	3 2,2%
Слажем се	Број %	96 70,6%
Потпуно се слажем	Број %	13 9,6%

Дистрибуција одговор на ово питање по анализираним групама (Графикон 4), показала је да се васпитачи у већем проценту слажу са тврдњом (87,8%), док је 20% родитеља изразило не слагање са таквом тврдњом. Ипак, уочене разлике у дистрибуцији нису статистички значајне.

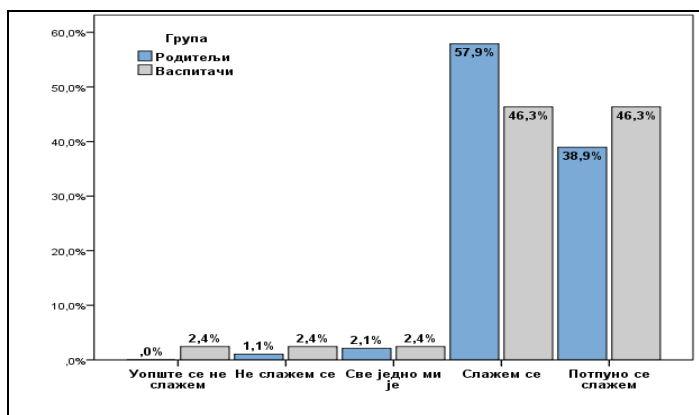
Графикон 4. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на питање: Искusan васпитач може и без припреме да успешно изведе усмерену активност ? ($X^2 = 5,854$, $p = 0,210$).

Васпитац се треба свакодневно усавршавати у својој струци.

Изразито висок проценат испитаника се сложио или потпуно сложио са овом тврдњом (Табела 5). Посебно треба истаћи да се 41,2% испитаника у потпуности сложило са том тврдњом. То јасно указује на то да испитаници сматрају да је стално усавршавање васпитача веома важан фактор у њиховом успешном раду са децом.

Табела 5. Васпитац се треба свакодневно усавршавати у својој струци.

Одговори	Статистика	Учесталост
Уопште се не слажем	Број %	1 0,7%
Не слажем се	Број %	2 1,5%
Све једно ми је	Број %	3 2,2%
Слажем се	Број %	74 54,4%
Потпуно се слажем	Број %	56 41,2%

Графикон 5. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на тврдњу: Васпитац се треба свакодневно усавршавати у својој струци ($X^2 = 3,789$, $p = 0,435$).

Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

Испитаници обе анализиране групе имају веома висок проценат слагања са тврдњом да је потребан стални рад на усавршавању код васпитача (Графикон 5). Занемарљив проценат испитаника је неодлучан или се не слаже са том тврдњом. Као и код претходних питања, ни код овога није присутна статистички значајна разлика у дистрибуцији одговора васпитача и родитеља.

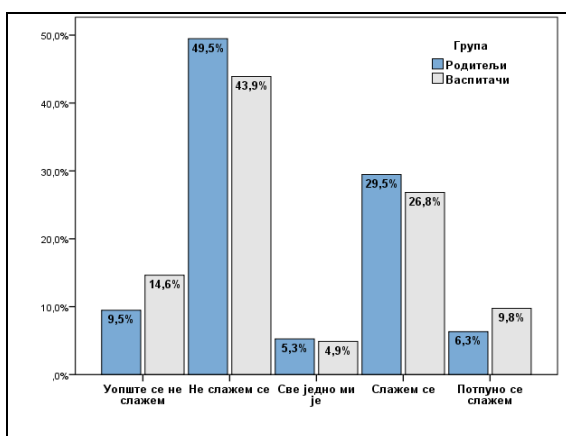
Социјални статус родитеља утиче на њихов однос према васпитачу.

Већина испитаника је исказало неслагање са ставом да социјални статус родитеља утиче на њихов став према васпитачима (Табела 6).

Међутим, уочљиво је и да се 36,1% испитаника сложило са том тврдњом. Разлике између анализираних група нису статистички значајне (Графикон 6).

Табела 6. Социјални статус родитеља утиче на њихов однос према васпитачу

Одговори	Статистик	Учесталост
Уопште се не слажем	Број %	15 11,0%
Не слажем се	Број %	65 47,8%
Све једно ми је	Број %	7 5,1%
Слажем се	Број %	39 28,7%
Потпуно се слажем	Број %	10 7,4%

Графикон 6. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на тврдњу: Социјални статус родитеља утиче на њихов однос према васпитачу ($X^2 = 1,417$; $p = 0,841$)

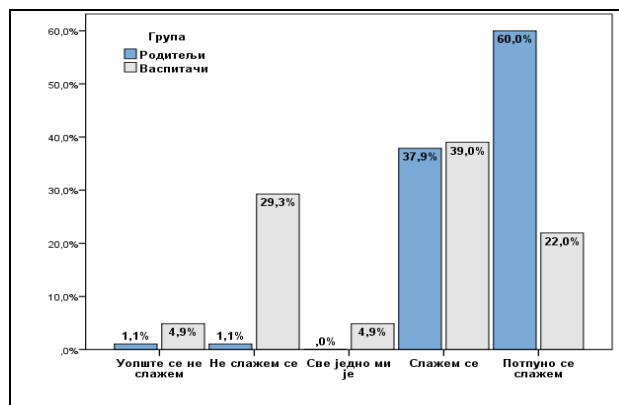
Васпитач треба да укаже родитељу на евентуалне физичке неправилности код детета

Испитаници се у високом проценту слажу са тиме да васпитачи треба да указују родитељима на уочене неправилности у физичком развоју деце (Табела 7).

Међутим, када се погледа дистрибуција одговора по групама (Графикон 7), запажа се да је видно већи проценат родитеља који се слажу са том тврдњом, готово сви (97,9%), док су васпитачи резервисанији у вези ове тврдње и трећина њих сматра да то није неопходно. Уочене разлике између родитеља и васпитача су статистички значајне.

Табела 7. Вaspитач треба да укаже родитељу на евентуалне физичке неправилности код детета

Одговори	Статистик	Учесталост
Уопште се не слажем	Број	3
	%	2,2%
Не слажем се	Број	13
	%	9,6%
Све једно ми је	Број	2
	%	1,5%
Слажем се	Број	52
	%	38,2%
Потпуно се слажем	Број	66
	%	48,5%

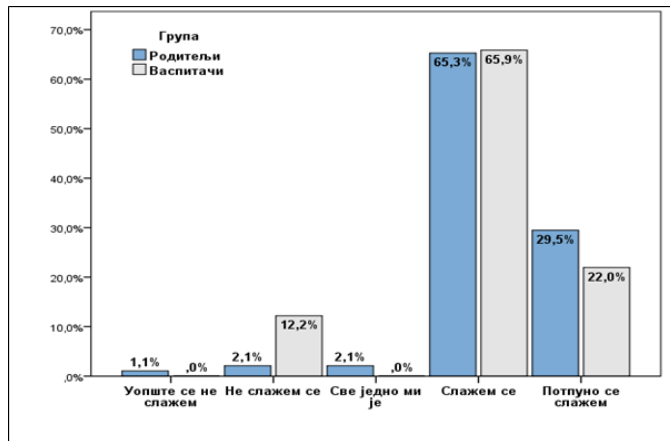
Графикон 7. Дистрибуција одговора родитеља и вaspитача на тврдњу: Вaspитач треба да укаже родитељу на евентуалне физичке неправилности код детета ($X^2 = 38,940$; $p = 0,001$)

Предшколска установа треба да обезбеди сва потребна средства и реквизите за успешно обављање физичке активности.

Преко 90% испитаника сматра да предшколска установа треба да обезбеди сва потребна средства и реквизите за реализацију наставе физичког вaspитања (Табела 8). Нема статистички значајне разлике у дистрибуцији одговора родитеља и вaspитача (Графикон 8). Приметан је извесан проценат вaspитача који се не слажу са датом тврдњом (12,2%).

Табела 8. Предшколска установа треба да обезбеди сва потребна средства и реквизите за успешно обављање физичке активности.

Одговори	Статистик	Учесталост
Уопште се не слажем	Број	1
	%	0,7%
Не слажем се	Број	7
	%	5,1%
Све једно ми је	Број	2
	%	1,5%
Слажем се	Број	89
	%	65,4%
Потпуно се слажем	Број	37
	%	27,2%

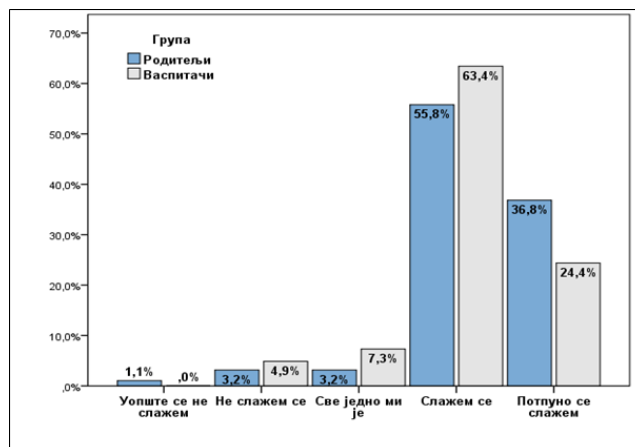
Графикон 8. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на тврдњу: Предшколска установа треба да обезбеди сва потребна средства и реквизите за успешно обављање физичке активности ($X^2 = 7,557$; $p = 0,109$)

У предшколској установи треба организовати редовне прегледе физијатра

Анкетирани испитаници су исказале веома висок проценат слагања са тврдњом да је у предшколској установи потребно организовати редовне прегледе физијатра (Табела 9). Дистрибуција одговора родитеља и васпитача је готово подударна и није утврђена статистички значајна разлика између њих (Графикон 9).

Табела 9. У предшколској установи треба да се организују редовни прегледи физијатра

Одговори	Статистик	Учесталост
Уопште се не слажем	Број %	1 0,7%
Не слажем се	Број %	5 3,7%
Све једно ми је	Број %	6 4,4%
Слажем се	Број %	79 58,1%
Потпуно се слажем	Број %	45 33,1%

Графикон 9. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на тврдњу: У предшколској установи треба да се организују редовни прегледи физијатра ($X^2 = 3,414$; $p = 0,491$).

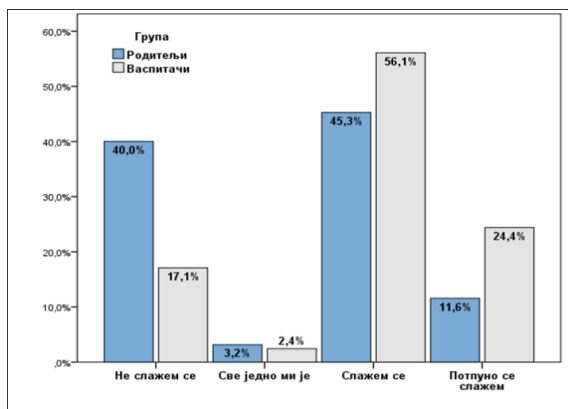
Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

Физичко васпитање је најважнија област развоја деце у предшколској установи

Дистрибуција одговора на ово питање је изразито поларизована (Табела 10). Готово подједнак проценат испитаника се не слаже и слаже са овом тврдњом. Утврђена је статистички значајна разлика између родитеља и васпитача (Графикон 10). При томе, васпитачи имају изразито позитиван став према томе, док су родитељи доста резервисани и подељени у ставу.

Табела 10. Физичко васпитање је најважнија област развоја деце у предшколској установи

Одговори	Статистик	Учесталост
Не слажем се	Број %	45 33,1%
Све једно ми је	Број %	4 2,9%
Слажем се	Број %	66 48,5%
Потпуно се слажем	Број %	21 15,4%

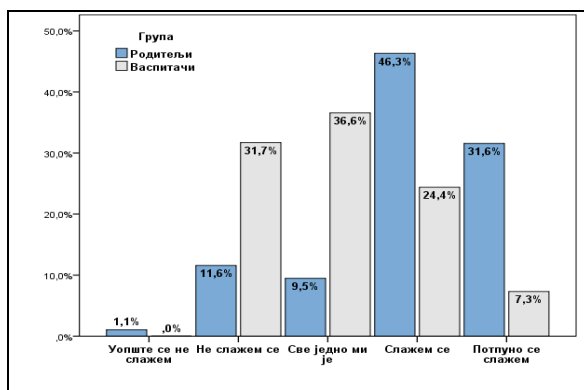
Графикон 10. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на тврдњу: Физичко васпитање је најважнија област развоја деце у предшколској установи ($X^2 = 8,337$; $p = 0,040$).

У свакој предшколској установи треба да постоји стручни сарадник за физичко васпитање

Највећи проценат испитаника се слаже са овом тврдњом (Табела 11) али је приметан и доста висок проценат неодлучних одговора (17,6%). Код овог питања је утврђена статистички значајна разлика у дистрибуцији одговора родитеља и васпитача. Док су родитељи већином позитивног става према овој тврдњи, васпитачи имају доста негативан и изненађујуће неодлучан став према датој тврдњи.

Табела 11. У свакој предшколској установи треба да постоји стручни сарадник за физичко васпитање

Одговори	Статистик	Учесталост
Уопште се не слажем	Број %	1 0,7%
Не слажем се	Број %	24 17,6%
Све једно ми је	Број %	24 17,6%
Слажем се	Број %	54 39,7%
Потпуно се слажем	Број %	33 24,3%

Графикон 11. Дистрибуција одговора родитеља и васпитача на тврдњу: У свакој предшколској установи треба да постоји стручни сарадник за физичко васпитање ($X^2 = 29,351$; $p = 0,000$).

Анализа збирних резултата анкете родитеља

Ради свеобухватније анализе резултата анкете она је реализована примјеном скале Ликертовог типа са пет скалних вриједности, односно интензитета слагања са датим тврдњама. То је имало за циљ формирање 4 композитне варијабле: *Квалитет рада васпитача* (6 ајтема), *Материјални услови рада* (6 ајтема), *Социјално статусна обиљежја родитеља* (6 ајтема) и *Учесталост физичког васпитања* (8 ајтема).

На тај начин је омогућена квалитетнија анализа дистрибуције ставовима родитеља према ове четири одреднице рада предшколских установа, као и поређења са ставовима васпитача.

Дистрибуција збирних скорова четири композитне варијабле анализирана је у односу на средњу референтну вриједност која за варијабле *Квалитет рада васпитача*, *Материјални услови рада* и *Социјално статусна обележја родитеља* износи 18 (6 x 3) а за варијаблу *Учесталост физичког васпитања* 24 (8 x 3).

Дистрибуција фреквенција збирних скорова родитеља за варијаблу *Квалитет рада васпитача* статистички значајно одступа од теоретски очекиваних фреквенција ($X^2=63,6$; $p=0,001$) и показује уочљиву асиметрију ка зони виших вредности. То указује на то да је општи став родитеља према потреби квалитетног рада васпитача позитиван, што је било присутно и код већине питања која су формирала ову композитну варијаблу. Дистрибуција збирних скорова за варијаблу *Квалитет рада васпитача*

Када се погледа дистрибуција скорова у односу на референтну линију очекиваног средишњег скорa (18), види се да је степен слагања родитеља са тврдњама везаним за квалитет рада васпитача изразито афирмативан. Родитељи очекују да су васпитачи максимално едуковани, да се стално усавршавају и имају савремен стил рада са децом.

Дистрибуција фреквенција збирних скорова родитеља за варијаблу *Материјални услови рада* такође статистички значајно одступа од теоретски очекиваних фреквенција ($X^2=88,1$; $p=0,001$), асиметрична и такође указује на изразито позитиван став родитеља о питањима везаним за материјалне услове рада предшколске установе. Веома мали број збирних скорова је испод вредности референтне линије (18). То је и разумљиво обзиром да родитељи очекују од друштва, односно предшколске установе, да обезбеди максималне услове за боравак деце у предшколској установи и што квалитетнији рад са њима током боравка.

Дистрибуција фреквенција збирних скорова родитеља за варијаблу *Социјално статусна обележја испитаника* (такође статистички значајно одступа од теоретски очекиваних фреквенција ($X^2=60,4$; $p=0,001$), симетрична је али доста разуђена (распон од 8-30). Може се уочити присуство 2 модалне вриједности, једне у зони нижих вредности и једне у зони просечних вредности.

У односу на референтну линију очекиване средње вредности збирних скорова, већина резултата је мања од ње, што указује на то да су родитељи имали већи степен неслагања са

Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

тврдњама изнетим у питањима везаним за њихова социјално статусна обиљежја. Очигледно да су родитељи у већини случајева мишљења да њихова социјално статусна обележја нису одредница њиховог односа према васпитачима и предшколској установи уопште.

Дистрибуција фреквенција збирних скорова родитеља за варијаблу *Учесталост (Важност) физичког васпитања* такође статистички значајно одступа од теоретски очекиваних фреквенција ($\chi^2=57,5$; $p=0,001$), симетрична је али уочљиво негативно оријентисана односу на референтну вриједност збирног скорa. То јасно упућује на закључак да већина родитеља сматра да је број и обим рада на физичком васпитању у предшколској установи недовољан, а да је физичко васпитање важна чиниоц рада у предшколској установи, а посебно игра као њен основни појавни облик.

Анализа разлика ставова родитеља и васпитача

Обзиром да су добијени подаци анкете на параметријске природе, ординарног типа, урађена је провера нормалности њихове дистрибуције и анализа дескриптивних карактеристика формираних композитних варијабли. Анализа је показала да дистрибуција резултата у све четири варијабле статистички значајно одступа од нормалне.

Вредности Shapiro-Wilk теста су биле изнад граничних вредности уз алфа ниво процене од $p \leq 0,05$. Дистрибуција резултата у анализираним варијаблама је доста хомогена (коэффициенти варијабилности су у распону од 10-22%), посебно у прве две варијабле, што указује на малу варијабилност резултата узорка испитаника у целисти.

Табела 12. Дистрибуција композитних варијабли

Варијабле	АС	СД	КВ (%)	Мин.	Макс.	П
Квалитет рада васпитача	22,96	2,43	10,6	16	30	0,005
Материјални услови рада	22,23	2,89	13,0	13	30	0,049
Социјално статусна обиљежја родитеља	16,81	3,62	21,9	8	30	0,035
Учесталост физичког васпитања	17,30	3,69	21,3	10	25	0,001

АС – аритметичка средина; СД – стандардна девијација; КВ – коэффициент варијабилности; Мин. – минимална вриједност; Макс. – Максимална вредност; П – значајност Shapiro-Wilk теста нормалности дистрибуције.

Изнета анализа дескриптивних карактеристика формираних композитних варијабли на целом узорку испитаника, указала је на потребу да се тестирање разлика између група родитеља и васпитача уради не парметријском методом уз примјену Mann-Whitney теста за два независна узорка. Овај тест је адекватна замјена за т тест независних узорака и није осетљив на одсуство нормалне дистрибуције и присутан дисбаланс величине група испитаника, што је у овом истраживању било присутно.

На основу урађене анализе може се констатовати да су разлике између родитеља и васпитача присутне у 2 од 4 анализиране варијабле. Статистички значајне разлике су утврђене у варијаблама *Материјални услови рада* и *Учесталост физичког васпитања*.

Табела 13. Резултати анализе разлика резултата родитеља (N=95) и васпитача (N=41) за формиране композитне варијабле

Варијабле	Група	Средњи ранг	Значајност теста
Квалитет рада васпитача	Родитељи	69,01	0,816
	Васпитачи	67,32	
Материјални услови рада	Родитељи	74,84	0,004
	Васпитачи	53,82	
Социјално статусна обиљежја родитеља	Родитељи	68,30	0,928
	Васпитачи	68,96	
Учесталост физичког васпитања	Родитељи	88,86	0,000
	Васпитачи	21,32	

На основу просечних вредности рангова види се да су родитељи у оба случаја имали већи просечни ранг од васпитача. То значи да су родитељи имали генерално већи степен слагања са тврдњама да су предшколске установе у обавези да обезбеде боље материјалне услове за рад, организују активности у природи и редовне прегледе физијатра. Васпитачи су били суздржанији у процјени значаја материјалних услова рада које треба да обезбеди сама предшколска установа.

Исто тако, родитељи су имали израженији општи степен слагања са тврдњама које истичу значај физичког васпитања у раду са предшколском децом, потребом побољшања стручног рада са децом у настави физичког васпитања као и неслагање са трајањем и учесталости тих физичких активности. Васпитачи су у исказали мањи степен слагања са тврдњама које су истицале важност физичког васпитања у раду са децом.

Приказана анализа потврдила је хипотезу о постојању разлика у ставовима родитеља и васпитача у односу на наставу физичког васпитања и материјално-техничког ресурса.

ЗАКЉУЧАК

Резултати овог истраживања потврђују основну хипотезу да родитељи деце млађе узрасне групе перципирају физичко васпитање као једну од кључних и најзначајнијих области васпитно-образовног процеса у предшколским установама. Ово указује на висок степен свести родитеља о значају физичког развоја у раном детињству и потребу да предшколске установе пружају континуирану подршку у овој области.

Подхипотеза Н₁, која је постављена у вези са опремљеношћу вртића, показала је да квалитет рада васпитача у великој мери зависи од материјално-техничких ресурса. Дефицитарност справа, реквизита и простора директно утиче на могућност реализације разноврсних физичких активности, што указује на потребу за стратешким улагањима у опрему и инфраструктуру предшколских установа како би се обезбедио квалитетан васпитно-образовни процес.

Подхипотеза Н₂, која се односи на утицај социјално-економских и образовних карактеристика родитеља на њихове ставове о физичком васпитању, показала је да постоје статистички значајне разлике у перцепцији важности и квалитета физичког васпитања. Ово резултира потребом за прилагођавањем облика сарадње и комуникације са родитељима различитих социјално-економских профила, како би се обезбедила равноправна и ефикасна подршка сваком детету у процесу развоја физичких и здравствених навика.

Подхипотеза Н₃ указује на постојање значајних разлика између родитеља и васпитача у перцепцији квалитета наставе физичког васпитања и материјално-техничких услова. Ови резултати наглашавају важност континуиране комуникације, размене информација и партнерског приступа у раду вртића, како би се уједначиле перцепције и очекивања, а самим тим и побољшала ефикасност васпитно-образовног процеса.

Укупно, налази истраживања истичу више нивоа интервенције који су потребни за унапређење физичког васпитања у предшколским установама:

- Материјални аспект: побољшање опреме, реквизита и простора за физичке активности;
- Професионални аспект: континуирана обука васпитача и развој њихових компетенција у области физичког васпитања;
- Сарадња са родитељима: развој партнерског односа који укључује активну подршку родитеља и усаглашена очекивања у вези са физичким активностима деце.

Ови резултати имају значајне теоријске и практичне импликације: теоријски, истраживање потврђује важност породице као примарног агенса социјализације и развоја здравих навика; практично, пружа смернице за унапређење предшколског васпитања, материјалних ресурса и партнерске сарадње са родитељима, што директно доприноси квалитетнијем развоју деце и формирању трајних здравих навика од најранијег узраста.

Švraka, N. i Švraka, V. (2025). Percepcija roditelja mlađe uzrasne grupe o ulozi vaspitača, predškolske ustanove i značaju fizičkog vaspitanja. *STED Conference 14(2)*, 419-432.

DECLARATIONS OF INTEREST STATEMENT

The authors affirm that there are no conflicts of interest to declare in relation to the research presented in this paper.

ЛИТЕРАТУРА

- Bala, G., Kis, M., & Popović, B. (1996). Trening u razvoju motoričkog ponašanja male dece.[The role of training in the development of the motor behavior of young children. In Serbian.]. *Godišnjak*, 8, 83, 87.
- Bala, G., Popović, B., & Sabo, E. (2006). *Fizička aktivnost devojčica i dečaka predškolskog uzrasta*. Novi Sad: Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja.
- Ђорђевић, В. (2007). *Родитељи и физичка активност деце предшколског и млађег школског узраста*. Нови Сад: Факултет спорта и физичког васпитања.
- Маринковић, С. (1995). *Неки покушаји трансформације дечијег вртића у отворени васпитни систем*. Београд: Филозофски факултет: Институт за педагогију и андрагогију.
- Шврака, Н. (2011). *Методика наставе физичког васпитања*. Бања Лука: Независни универзитет Бања Лука НУБЛ.
- Шврака, Н. (2021). *Методика физичког васпитања деце предшколског узраста*. Бања Лука: Независни универзитет Бања Лука НУБЛ.

TEACHERS, PRESCHOOL INSTITUTIONS, AND THE IMPORTANCE OF PHYSICAL EDUCATION PARENTS' PERCEPTION OF THE ROLR OF PRESCHOOL

Nebojša Švraka, Vlado Švraka

The Independent University of Banja Luka, Faculty of Education, Veljka Mladenovića 12e, 78000 Banja Luka, Bosnia and Herzegovina, svraka57@yahoo.com

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the role of educators and parents in supporting physical education for preschool-aged children, as well as the factors influencing the quality of their cooperation. The research indicates that the preschool institution plays a key role in initiating and promoting partnerships with parents, which contributes to greater parental involvement in the educational process and the development of healthy habits in children.

The study was conducted on a sample of parents of children in younger age groups attending kindergartens in Banja Luka, differing in age, socio-economic status, and educational background. The research employed survey and theoretical analysis methods, and the data were statistically processed using simple frequencies, cross-tabulation, and the χ^2 test.

The main findings show that parents generally have a positive attitude toward the work of educators but highlight the lack of adequate material and technical resources in preschool institutions. Additionally, statistically significant differences were identified between parents' and educators' perceptions regarding material-technical resources and the implementation of physical education, indicating the need for systematic improvements in these aspects of preschool education.

Keywords: perception, preschool teachers, preschool institutions, physical education